

Motivering årets utställning Rosa Taikon – konsten och kampen

Information om utställningen

Utställningens namn: Rosa Taikon – konsten och kampen

Placering/Plats: Hälsinglands museum i Hudiksvall

Produktionstid/Visningstid: basutställning

Storlek (kvm): 65 kvm

Budget för utställningsproduktion: se s. 7

Kontaktperson, mailadress och telefonnummer: Elin Thomasson, ansvarig för nationella minoriteter/projektledare. Elin.thomasson@hudiksvall.se 0650-19609.

Beställare/Producerande verksamhet: Hälsinglands museum

Utställningsteam: Museichef Gunilla Stenberg, projektledare Elin Thomasson, museicurator Carl-Anders Skoglund, arkitekt R.A.B.B.E Anders Rabenius, Grafisk formgivning Bastion Agency Studio Lab och MYCKET, samlingsansvarig Joel Bergroth, samlingsassistent Lisa Björke, arkivarie Lisa Jonsäll, utställningstekniker Kurt Lindfors, Sindre Ranheim-Sveen och Ingemar Karlsson, Ljussättning Ljusdesign AB.

Berättande

Utställningen skildrar en viktig kvinnlig konstnär och en centralgestalt inom romsk minoritetskamp. Rosa Taikon var verksam i Hälsingland 1973–2017. Efter hennes bortgång donerades ateljén till Hälsinglands museum. Utställningens avsikt är att genomlysa konstnärskapet och förmedla Taikons banbrytande formgivning. Taikon beskrivs i relation till sin konstnärliga samtid, såväl som i relation till kelderashromsk smyckesträdion.

Basutställningen är den första i Sverige med den romska minoritetens historia som fundament. Berättelsens uppbyggnad ger möjlighet att arbeta pedagogiskt inom SO och humaniora såväl som estetiska ämnen, samt kring läroplanens grundläggande värden.

Genom Taikons livsberättelse skildras kampen mot romers utsatthet och diskriminering. Utställningen visar hur individens levnadsöde kan användas för att beskriva minoritetshistoria. Genom individens livsberättelse undviks generella beskrivningar som riskerar att bli stereotypa.

Gestaltning

Den grafiska formgivningen tar fasta på relationen mellan form och innehåll utifrån ett intersektionellt perspektiv. Livsberättelsen och komplexiteten lämnar spår i gestaltningen.

I scenografin finns konstnären närvarande genom miljö och röst. Citat bidrar med Taikons egna ord, och rösten går igen i film och intervjuer från svenska och österrikiska arkiv. Bildspel visar skisser och bilder. Resultatet är en tolkning av ett konstnärshem curerat i museimiljö.

Intill arbetsplatsen visas Taikons verk i säkerhetsmontrar som formgetts för maximalt fokus på verkens estetik och kronologi. Ljussättningen framhäver exklusiviteten. Gestaltningen utgår ifrån Taikons egen, och har skett i samarbete med anhöriga.

Publikvänlighet

En dämpat belyst autentisk miljö med personliga föremål gör Rosa Taikons persona närvarande. Besökare kan slå sig ned i hennes egen soffa och studera ateljén, där föremålen placerats såsom de lämnades. Vardagligheten blir en del av upplevelsen. Den konstnärliga processen beskrivs från skiss till färdigt verk. Upplevelsen kan fördjupas genom att lyssna på intervjuer med Taikon på svenska och romanés.

Tillgängligheten är viktig, och museet har fri entré. Föremålssamlingen finns tillsammans med artiklar på digitaltmuseum.se. Arkivförteckning finns på museets hemsida. Klassrumsmaterial har tagits fram: handledning för pedagoger, lektioner på sverigeshistoria.se samt föredrag på URplay. Visningar hålls i olika former för alla åldrar. I samverkan med Konstfack har seminarium arrangerats med sakkunniga från Sverige och Tjeckien, och samverkan med bibliotek planeras under våren 2022.

Rosa Taikon är bekant för flera generationer genom sin syster Katarina Taikon. Böckerna om Katitzi är del av utställningens pedagogik.

Metod

Initialt besöktes Bohusläns museum, Glomdalsmuseet i Norge och Muzeum of Romani Culture, Tjeckien. Det klargjorde utställningens internationella betydelse. Romer har ofta placerats utanför gemensam historieskrivning och den bevarade materiella kulturen i Europa är begränsad. Att utställningen är permanent och tillgänglig på flera språk är centralt.

Texterna är på svenska, engelska och romsk kelderash. Att den romska texten finns tillsammans med svensk och engelsk översättning fungerar språkstärkande: här finns möjlighet att utveckla läsförståelse genom parallella läsningar.

Underlaget är forskning av Christina Zetterlund, docent i konsthantverkshistoria, som utgör det första exemplet på vetenskapliga studier av Rosa Taikons konstnärskap. Utställningen har producerats tillsammans med Taikons anhöriga och sakkunniga inom romsk historia och designhistoria. Berättelserna fördjupas ytterligare genom katalogen, en publikation i sin egen rätt.

I Rosa Taikons konst förenas romsk tradition med expressiv modernism till unikt och kraftfullt uttryck. Detta bidrag till svensk konsthistoria och hennes ställning som centralgestalt för den romska minoritetens rättigheter är det levnadsdrama som tydliggörs i Hälsinglands museums nya basutställning.

Ekonomisk sammanställning

	2019	2020	2021	Totalt hela projektet
Faktiska kostnader	946 892	1 188 236	727 620	2 862 748
Eget arbete	402 727	437 994	358 631	1 199 352
Totalt	1 349 619	1 626 230	1 086 251	4 062 100
Bidrag	800 000	1 100 000	690 000	2 590 000

Projektbidrag har erhållits från Region Gävleborg, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Kulturrådet, Hudiksvalls kommun, Hälsinglands sparbank, Estrid Ericssons stiftelse och Boverket.

Planskiss

